

Model for undervisning i den fælles historie i Öresundsregionen

Rapport fra et Interreg - Förprojekt

Birgitte Hammer - Michael H. Olsen

Svenske og danske elever prøver hinanden i svære sproglige vendinger.

MODEL FOR UNDERVISNING I DEN FÆLLES HISTORIE I ØRESUNDSREGIONEN

Siden etableringen af Øresundsbroen er Sverige og Danmark i mere end én forstand kommet tættere på hinanden. Det er blevet helt almindeligt at bo i et land og arbejde i et andet.

Men fordommene om, at dansk sprog og dansk kultur er vidt forskellige fra det svenske sprog og den svenske kultur florerer i bedste velgående. Dette projekt modbeviser fordommene!

“Vi mødte den historiske virkelighed
Lærercitat

Baggrunden for udarbejdelsen af modellen

I august 2010 godkendte Interreg en ansøgning fra Område Amager, Københavns Kommune, og Skurup Kommun, Skåne, om støtte til et Förprojekt, der skulle undersøge og afsøge mulighederne for at skabe en model for undervisning i den fælles historie i Øresundsregionen med en "indbygget" mødeplatform for svenske og danske elever og lærere.

Uddrag af ansøgningen:

Målet med projektet er at udarbejde en model til et samarbejde i grundskolen om den fælles historie i Øresundsregionen.

Delmål:

- at fremme fællesskabet for elever på begge sider af Øresund***
- at sikre en viden om og en faglig forståelse af den fælles historie i Øresundsregionen***
- at fremme en sproglig forståelse af nabo-sproget.***

Intentionen var at undervise og skabe en mødeplatform for syv "klassesæt" – syv danske klasser skulle mødes med syv svenske klasser. Sammenfald mellem de gældende svenske lærerplaner og Fælles Mål II for faget historie bestemmer, at 6. klassesæt er det passende klassesæt for undervisningen i den fælles historie.

Før indsendelsen af ansøgningen havde projektledelsen, bestående af Områdechef Michael H. Olsen og ekstern konsulent Birgitte Hammer, sikret sig, at der var interesse for at deltage i projektet, og planlægningsarbejdet gik i gang straks efter godkendelsen fra Interreg.

Ved informationsmøder i september 2010 i København og i Skurup blev de i projektet deltagende lærere orienteret om projektperiode

Danske
elever
smiler til
Karl 10. Gustav
på Stortorget i Malmö

for det samlede projekt, projektførløbet for et "klassesæt", og de fik udleveret undervisningsmaterialer.

Rammer og indhold i projektførløbet

Projektperioden: 1.1.2011 – 30.6.2011.

Projektførløb for et "klassesæt": To sammenhængende uger.

Det lå fra begyndelsen af planlægningsfasen helt fast, at de første dage i den første uge af projektførløbet undervistes den svenske klasse i 3 – 4 lektioner på dansk af den eksterne konsulent, som er dansk lærer, mens klassens egen svenske lærer deltog – og onsdag + torsdag i den anden uge deltog de to klasser i fælles ekskursioner. Den svenske lærer underviste den danske klasse efter aftale med den danske lærer på to af de dage, der lå mellem undervisningen i Sverige og ekskursionerne. Det sikredes herved, at de to lærere havde mødt hinanden, før eleverne mødtes.

Temaet på den første undervisningsdag var Middelalderen, og temaet den anden undervisningsdag var Krigene mellem Danmark-Norge og Sverige i 1600-tallet.

Ekskursionerne var fra projektledelsens side lagt fast på onsdag og torsdag i den anden uge, således at aftalerne med de fire steder, der skulle

besøges, kunne træffes samlet allerede i efteråret 2010.

Den første ekskursion gik til Skåne. I Malmöhus fik eleverne efter en kort introduktion til stedet udleveret en af os udarbejdet skriftlig arbejdsopgave, og i Lund Domkirke blev vi guidet rundt af to dygtige, svenske guider.

Den anden ekskursionsdag gik til København. Vi mødtes ved Christiansborg og besøgte ruinerne af Absalons borg. Derefter gik turen videre til Nationalmuseet.

Undervisningsmateriale

Et samlet undervisningsmateriale var før Förprojektets igangsættelse blevet udarbejdet af den eksterne konsulent. Materialet består af powerpoint-programmer til klasseundervisning, check-opgaver, læsestof i temahæfter og øvrige opgaver, herunder flere opgaver i kildekritik.

Yderligere rummer materialet et middelalderligt brætspil, Tablut – spillet oprindeligt på Island, forsvundet derfra, men på en eller anden måde ført til Lapland, hvor Carl von Linné fandt det på en rejse. Der var udarbejdet disposition af undervisningen på temadagene – alt sammen med henblik på at sikre, at de danske og de svenske elever modtog undervisning i samme stof, og at de deltagende lærere ikke var nødt til at bruge oceaner af tid på at forberede sig til undervisningen af de danske elever.

Hver af undervisningsdagene indledtes og afsluttedes med et identisk multiple choice-ark med ti udsagn om dagens tema. Multiple choice-arkene var udformet såvel på dansk som på svensk, da denne test udelukkende havde til formål at teste den faglige indlæring. For at sikre en bredde i antallet af rigtige svar, var de ti udsagn helt bevidst ikke enkle – det var svært at opnå 10 rigtige svar! Et eksempel på et udsagn: "Karl X Gustav gik over isen til København" Det er RIGTIGT, at kongen gik over isen – men FORKERT, at han gik til København – altså er udsagnet FORKERT.

Men naturligvis stod det lærerne frit for at ændre i dispositionen og supplere med andet undervisningsmateriale – hvilket ingen af dem dog benyttede sig af.

Samme undervisningsmateriale er en nødvendighed, da eleverne, når de mødes, skal have samme faglige forudsætninger!

Ved informationsmøderne kunne lærerne ønske sig ind på et af de syv projektforbøb og havde mulighed for at "blokere" uger af hensyn til lejrskoler, temauger m.m. Efterfølgende satte projektledelsen klasserne sammen i syv "klassesæt" – og en projektkalender blev udarbejdet.

Udgangspunktet for sammensætningen af klasser og lærere var primært lærernes ønsker og sekundært antallet af elever i klasserne. Projektledelsen havde ikke forudgående kendskab til klasserne eller lærerne – og derfor blev sammensætningen af klasserne tilfældig.

Projektledelsen tilstræbte såvel i planlægnings- som i gennemførelsesfasen et højt informations-niveau med henblik på at styrke lærernes interesse og opfattelse af ejerskab til projektet. Informationer blev udsendt via mails til alle deltagende lærere – og nogle af lærerne tog hurtigt efter informationsmøderne direkte kontakt til hinanden, således at de, da deres projektforbøb gik i gang, allerede kendte hinanden.

Endvidere sikrede projektledelsen en fælles terminologi i projektet omkring de centrale ord som projektforbøb, projektforbøb, "klassesæt" m.m.

Nogle uger før lærerne skulle deltage i et projektforbøb med deres klasse modtog de fra projektledelsen et brev med praktiske oplysninger, herunder den eksterne konsultants disposition for undervisningsdagene, opgaver der skulle være kopieret og klar til undervisningen, tids-

UDDRAG AF KALENDER FOR PROJEKTET – 1/1 – medio maj 2011				
		Skurup skole	Amager skole	
Uge 2 10/1 – 14/1		Hallenborgskolan (24) + Lergravsparkens Skole (17)		
		B i Skurup		
MAN	TIR	ONS	TOR	FRE
Uge 3 17/1 – 21/1		Hallenborgskolan + Lergravsparkens Skole		
Malin i København		Ekskursion: København		
Ekskursion: Skåne		Ekskursion: København		
MAN	TIR	ONS	TOR	FRE

planer for ekskursionerne m.m. samt udkast til brev til hjemmene med orientering om Interreg-projektet.

I alt 135 svenske elever og 155 danske elever på 6. klassetrin samt 13 svenske og 12 danske lærere deltog i projektet.

Der skete en løbende evaluering i projektperioden.

Umiddelbart efter afslutningen af et projektførløb udfyldte eleverne hver et evalueringsark og lærerne et andet evalueringsark.

Projektledelsen evaluerede ligeledes projektførløbet, sammenholdt derefter egen evaluering med elevernes og lærernes besvarelser og foretog mindre justeringer undervejs i perioden.

I forlængelse af projektperioden er de danske og de svenske historielærere blevet kontaktet skriftligt med henblik på at opsamle evt. yderligere bemærkninger, tanker m.m. Derefter er evalueringerne samlet for at checke opfyldelsen af delmålene og for at uddrage de erfaringer, der medvirker til at skabe en model for den fælles historieundervisning.

Opfyldelse af delmål

Delmål: *at fremme fællesskabet for elever på begge sider af Øresund*

Fællesskabet defineredes af projektledelsen som værende lysten til at lære hinanden at kende og erkendelsen af, at befolkningerne på begge sider af Øresund er afhængige af hinanden.

Det var tydeligt, at eleverne var meget interesserede i "de andre", når de mødtes første gang på Malmöhus – men en naturlig generthed gjorde sig naturligvis også gældende.

Elevernes evalueringsark viste tydeligt, at interessen for mange af "klassesættene" holdt sig – og viste en klar tendens i retning af, at eleverne gerne igen ville arbejde sammen med en klasse fra nabolandet.

Projektledelsen gjorde alle deltagende lærere opmærksom på, at der i Fondet for Dansk-Svensk Samarbejde kan søges penge til transport af elever og lærere, der skal besøge en klasse "på den anden side"- og forslag om mailkontakt mellem grupper af elever blev nævnt.

Efterfølgende har det vist sig, at flere elever/elevgrupper benytter sig af Facebook til gensidig kontakt – men det har endnu ikke været muligt at få et samlet overblik over dette.

Uddrag af elev-evalueringerne rummede udsagn omkring det bedste i projektet som ”at få venner i Sverige”, ”det hele”, ”att träffa nya kompisar”.

Lærer-evalueringerne viste entydigt, at samtlige deltagende lærere var interesserede i at arbejde sammen på tværs af Øresund.

“Godt for eleverne - godt for lærerne der kan udveksle tanker og erfaringer
Lærercitat

Igennem hele projektperioden blev der arbejdet på at finde den bedst mulige sammensætning af elever i arbejds- og rundvisningsgrupper, når de mødtes på ekskursioner. Vi forsøgte med grupper af svenske + danske elever, grupper med kun én svensk og én dansk elev, grupper af piger og grupper af drenge, og grupper fra samme land.

Vi må efterfølgende konkludere, at det mest hensigtsmæssige var at tage udgangspunkt i elevgruppen og først derefter lægge sig fast på en gruppestruktur. Det var ikke let, når vi ikke på forhånd kendte alle elever – og i flere tilfælde måtte vi vælge gruppestruktur nærmest tilfældigt på den første ekskursionsdag og så justere dagen efter.

Delmål: **at sikre en viden om og en faglig forståelse af den fælles historie i Øresundsregionen.**

Opgørelsen af multiple choice-testene viser klart, at der har fundet en faglig indlæring sted.

Første undervisningsdag om Middelalderen

Rigtige svar i begyndelsen af undervisningsforløbet: 3,67

Rigtige svar i afslutningen af undervisningsforløbet: 7,05

Anden dag om Krige mellem Danmark-Norge og Sverige

Rigtige svar i begyndelsen af undervisningsforløbet: 4,21

Rigtige svar i afslutningen af undervisningsforløbet: 8,01

Ovenstående er en samlet opgørelse udregnet som gennemsnittet af rigtige svar for alle syv projektforsøg.

Resultatet på anden undervisningsdag viser samtidig, at eleverne kendte mere til det konkrete forløb af de dansk-svenske krige, men også at eleverne har lettere ved at forstå nabosproget på den anden undervisningsdag.

Opgørelsen af elevernes evaluering af projektet viser, at et overvældende flertal af eleverne svarer ja til spørgsmålet:
 ”Har du lært noget, du ikke vidste i forvejen?”

Kun ganske få – 15 ud af 290 elever – svarer ”nej”.
 En nej-elev formulerer det således: ”nej?”

Alle deltagende lærere svarer ja til spørgsmålet:
 ”Har dine elever lært noget, de ikke vidste i forvejen?”

Delmål: at fremme en sproglig forståelse af nabosproget.

Samtlige klasser i Skåne og i København begyndte besøget af den ”fremmede” lærer med at fortælle, at ”de altså ikke forstod nabosproget”. Men allerede næste dag kunne de få at vide, at jo, de faktisk havde forstået ret meget, for deres

“ *Det bedste var undervisningen i dansk skole* Citat af en svensk lærer

multiple choice-test viste jo, at de havde flere rigtige besvarelser i anden omgang. Alle elever var dog også enige om, at på andendagen var den ”fremmede” lærer meget nemmere at forstå.
 Elevernes evalueringsark rummede spørgsmålet:
 ”Kunne du forstå svenskerne/danskerne?”
 Langt de fleste elever svarede ”ja”, nogle svarede ”lidt” og kun ganske få svarede ”nej”.

På én af de danske skoler gennemførte den danske lærer en ”elev-selvevaluering”, som hun kaldte det, efter 1. og 2. temadag samt efter de to ekskursion dage. Eleverne blev spurgt om, hvor meget af det talte svenske sprog, de forstod. Lærerens samlede vurdering af tabellerne, som ses nedenfor:

	Ingen forståelse	Fragmenter	Halvdelen	Over halvdelen	Næsten alt	Alt
Første dag	1	8	3	4	8	1
Anden dag	1	1	7	4	8	2
To dage	2	2	3	1	12	2

“ *Det var meget nemt at forstå dem.*

Elevcitat

Den tætte kontakt med svensk sprog på ekskursionerne har rykket mange elevers selvforståelse, mens enkelte tilsyneladende har blokeret over for den uvante situation.

En af de svenske lærere talte flydende dansk, men underviste naturligvis den danske klasse på svensk.

På den anden undervisningsdag blev hun og den danske lærer enige om at undersøge, hvor meget de danske elever egentlig forstod. På et givet tidspunkt mod slutningen af temadagen gled den svenske lærer over i at tale dansk uden at ændre intonation i øvrigt. Først efter 30 sekunder opdagede en af eleverne, at læreren nu talte dansk.

Der var udarbejdet undervisningsmateriale målrettet netop til den sproglige forståelse af nabo-sproget – et sæt til svenske elever og et til danske elever.

Materialet rummer bl.a. tekster på nabosproget og gennemgang af tallene på svensk og på dansk. Når der efterfølgende blev spillet Banko i klasserne med tallene udtalt på nabolandets sprog,

var humøret højt - selv om mange elever fandt det svært.

Et succeskriterie har også været et ønske hos elever og lærere om at arbejde mere med den klasse, de var sat sammen med på tværs af Øresund. Samtlige lærere var positive – endog særdeles positive – overfor tanken om yderligere samarbejde.

Eleverne i fem ud af syv "klassesæt" var positive, mens eleverne i to "klassesæt" – både svenske og danske elever - ikke ønskede at samarbejde mere med den klasse, de havde mødt på ekskursionsdagene. En del var dog åbne overfor et samarbejde "med en anden klasse"!

Vi har fundet det væsentligt at se nærmere på, hvorfor to "klassesæt" viger tilbage for tanken om samarbejde. Vi har kunnet konstatere, at faktorer som samspillet mellem elever og lærer/lærere i de enkelte klasser, samspillet mellem de danske og de svenske elever på ekskursionerne, særdeles urolige og/eller negative

Äldre
stenålder er
fælles historie

elever samt lærernes engagement har haft stor betydning for ønsker om videre samarbejde. Enkelte særdeles urolige – og negative – elever ødelagde rigtig meget for de øvrige elever.

I projektledelsen blev vi helt klare over, at en anden og mere hensigtsmæssig sammensætning af klasserne i "klassesæt" samt et forudgående kendskab hos lærerne til begge klasser havde kunnet tage højde for en del af problemerne.

Det har på baggrund af de samlede erfaringer dannet i projektperioden vist sig hensigtsmæssigt i modellen at overveje muligheder og medtænke tiltag, der vil resultere i højere elev- og lærertilfredshed med samarbejdet med klassen fra nabolandet - og dermed styrke samvær og indlæring.

Vores overvejelser og forslag vil fremgå af modellen nedenfor.

I projektperioden har vi oplevet et fantastisk fint samarbejde med de steder, vi har besøgt på eksursionsdagene. Fremhæves specielt skal Lund Domkirke, hvor de to svenske guider med stor kompetence på det faglige og på det pædagogiske plan udbredte kendskabet til kirken. Rigtig mange elever – både svenske og danske – fremhæver besøget i Lund som noget af det bedste ved projektet.

Svenske
og danske
elever instrueres
på Malmöhus

MODELLEN FOR UNDERVISNING I DEN FÆLLES HISTORIE I ØRESUNDSREGIONEN

Udgangspunktet for et politisk eller forvaltningsmæssigt ønske om at deltage i et projekt omkring den fælles historie i Øresundsregionen er, at der er kendskab til en anden eller andre kommuner på den anden side af Øresund, der har samme ønske. Vi foreslår som projektledelse, at Ped. Central i Skåne og Skoletjenesten Øresund udbreder kendskabet til projekt-indholdet og – modellen og står til rådighed i forbindelse med hjælp til at knytte kontakt interesserede kommuner imellem.

Projektperioden fastlægges af de deltagende områders forvaltninger – varigheden af denne bestemmes af antallet af "klassesæt" x to uger. Det skal dog medtænkes, at flere "klassesæt" kan gennemføre projektførløb samtidigt, blot det sikres, at museumsbesøg ikke ligger på samme dage.

Tilmelding til projektet sker efter oplæg fra områdets forvaltning.

Udgangspunktet for deltagelse er den enkelte lærers ønske om at deltage i historieprojektet.

Skal projektet blive en succes, SKAL lærerne være engagerede i projektet.

En projektleder styrer herefter overordnet processen med etablering af "klassesæt", udarbejdelsen af projektkalender samt aftaler omkring ekskursionerne.

Projektlederen kan være en allerede ansat person, f.eks. pæd. konsulent, eller en person, der ansættes specifikt med den opgave at styre processen.

Sammenkoblingen af klasserne og lærerne i "klassesæt" er en meget vigtig proces – og vores projekt-erfaringer understreger dette!

I modellen sikres en proces, hvor projektlederen mødes med lærerne og besøger klasserne med deres lærere.

På baggrund af kendskabet til klasser og lærere sker der en sammenkobling af klasserne med skyldig hensyntagen til lokale ønsker og til skoleårets planlægning på den enkelte skole. Den danske lærer i "klassesættet" underviser i Sverige – og lærer derved den svenske lærer og de svenske elever at kende. Derefter underviser den svenske lærer i Danmark – og lærer derved de danske elever at kende; lærerne får indbyrdes styrket bekendtskabet.

Eller processen kan tages i omvendt rækkefølge.

Den danske og den svenske lærer udarbejder før ekskursionerne de interne regler for krav om hensigtsmæssig elevadfærd, således at begge lærere kan gribe ind ved afvigelser – eller der kan træffes en forudgående beslutning om at henstille til skoleledelsen, at enkelte elever ikke deltager i ekskursionerne; aftaler omkring gruppedannelse på ekskursionerne, arbejdsgange undervejs og andre praktiske spørgsmål aftales ligeledes i et samarbejde mellem den danske og den svenske lærer.

En regnskabsansvarlig kobles før projektperiodens igangsættelse til projektet på begge sider af Öresund. Disse personer samarbejder løbende i projektperioden.

Kommunikation i forbindelse med det samlede projekt før, under og efter projekt-processen sikres og styres af projektlederen.

Den fælles terminologi sikres.

Evaluering af projektet finder sted løbende - og afsluttende efter afslutning af projektperioden.

Flere elever og lærere foreslog i deres evaluering, at klasserne efterfølgende mødes ved besøg på hinandens skoler. Det vil styrke det personlige kendskab eleverne og lærerne / klasserne imellem, og det vil åbne for nye muligheder for samarbejde på tværs af Øresund.

Gennemgang
af den fælles
historie i
1600-tallet på
Malmöhus

Bemærkninger til modellen

Ovenstående model er vi nået frem til via gennemførelsen af pilotprojektet og det mere omfattende Interreg-projekt. I processen frem mod modellen har vi overvejet andre tilgange, andre metoder og andre undervisningsmaterialer, men har valgt at følge den allerede før Interreg-projektet udarbejdede projektbeskrivelse.

Der er udgifter forbundet med projektets gennemførelse – og det skal erkendes af forvaltningerne og skolerne i forbindelse med, at beslutningen om gennemførelse af projektet træffes.

Der kan naturligvis indarbejdes besparelser i modellen. Men det er vigtigt at overveje resultaterne af evt. besparelser.

To skoler med en dansk og en svensk klasse kan bruge modellen, men det er vigtigt at udgifterne medtænkes!

Udgifter

Modellen knytter an til klasser i Skåne (udgifterne pr. svensk klasse er regnet fra Skurup Kommun) og i København.

Udgifterne for faste og kendte udgifter, beregnet i 2011-Euro beløb, kan anslås til at være for "et klassesæt" ca. 2.000 Euro = ca. 15.000 Dkr. Heri rummes transportudgifter for klasser ud fra modellen + transportudgifter ved besøg på hinandens skoler efter ekskursionerne, transportudgifter for lærere, der rejser til nabolandet for at undervise samt udgifter til entréer og guidning i forbindelse med ekskursionerne.

Derudover skal medtænkes udgifter til vikar for lærerne i forbindelse med undervisning i nabolandet og ekskursioner samt en "ekstra" lærer ved deltagelse i ekskursioner.

Lønudgifter til projektleder + løn til regnskabsansvarlige er ikke medregnet, idet der i mange tilfælde vil være tale om allerede fast ansat personale.

Perspektivering

Lokalavisen i Skurup Kommun har bragt en artikel om projektet og påbegyndt en afstemning blandt avisens læsere om relevansen af at beskæftige sig mere med det danske sprog i grundskolen.

Hjemmesider:

<http://bit.ly/skurup2>

<http://bit.ly/skurup>

Ruinerne af Absalons borg studeres

Lokalpolitikere i Skurup har fulgt projektet med stor interesse og er p.t. i gang med at undersøge, hvorledes projektet kan implementeres som en integreret del af kommunens undervisningstilbud.

Projektledelsen er inviteret til et møde i Skurup med lokalpolitikere den 15/8 d.å. Ved mødet vil vi redegøre mere detaljeret for projektet og præsentere modellen til en fortsættelse af projektet.

Projektledelsen er ligeledes inviteret til et orienterende møde i august i Helsingør Kommune, hvor børne- og ungekonsulent m.fl. har hørt om vores historieprojekt – og sammen med politikere og embedsmænd er interesseret i at høre mere.

Et andet forslag i forbindelse med en fortsættelse af projektet er at udvide dette til også at omfatte dansk/svensk litteratur. Derved imødekommes endnu et krav til undervisningen i grundskolen, nemlig undervisning i tekster på nabosprogene.

Eleverne har i overvejende grad fået en oplevelse af at kunne kommunikere verbalt på nabosproget, og denne oplevelse bør benyttes til at udbygge sprogforståelsen – såvel verbalt som skriftligt.

Yderligere informationer kan fås ved henvendelse til Birgitte Hammer, mail-adresse alx@mail.dk

DEN EUROPÆISKE
UNION
Den Europæiske
Fond for
Regionaludvikling

Interreg IVA
ØRESUND – KATTEGAT – SKAGERRAK

KØBENHAVNS KOMMUNE

SKURUPS
KOMMUNE
Når Hjelperne Hænger Ud

